

ОБГРУНТУВАННЯ РІЗНОГО ТИПУ ПЕРЕШКОД РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНИХ АВТОМОБІЛЬНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ НА ЇХ ЕКОНОМІЧНУ ЕФЕКТИВНІСТЬ

В.В. Аулін, *д-р. техн. наук, проф.*,

Д.В. Голуб, *канд. техн. наук, доц.*,

А.В. Гриньків, *канд. техн. наук,*

І.В. Сидоренко, *студ.*,

І.П. Лукашук, *студ.*,

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Результати досліджень проблем, що перешкоджають розвитку автомобільних перевезень дають можливість класифікувати їх по чотирьом групам:

- простій на прикордонних переходах, як наслідок слабкої інфраструктури і складних технологій огляду на кордоні, включаючи візові режими;
- різні фіскальні збори, найчастіше непомірні і невиправдані;
- розбіжність допустимих технічних характеристик автотранспортних засобів;
- корупція і зловживання владою.

Представництвом Всесвітньої організації автомобільного транспорту (IRU) спільно з асоціаціями міжнародних автомобільних перевізників виявлено і проаналізовано більше 80 різноманітних перешкод або виникаючих проблем. Їх можна розділити на такі групи: адміністративні; технічні; фіскальні; транскордонні. Вони по різному впливають на ринок автотранспортних послуг і міжнародні автомобільні сполучення, проте результатом їх дії завжди є обмеження доступу на ринок, підвищення вартості доставки вантажів, збільшення термінів доставки, зниження ефективності міжнародних автомобільних перевезень і, зрештою, зниження конкурентоспроможності зовнішньоторговельних товарів.

Сутність адміністративних перешкод в широкому розумінні полягає в обмеженні на законодавчому національному або міжнародному (в рамках двосторонніх угод) рівні доступу постачальників до надання послуг. Адміністративні перешкод найбільш широко поширені в міжнародній практиці. В їх усуненні і відображена сутність лібералізації доступу на транспортні ринки. Найяскравішим прикладом адміністративних перешкод є дозвільна система, квотування перевезень, різного роду процедури видачі дозволів перевізникам.

У вузькому розумінні слова адміністративні бар'єри включають різні обмеження, що вводяться владою і передбачають обов'язкове страхування, заборони або обмеження експлуатації окремих транспортних засобів, ускладнені процедури контролю.

Технічні перешкоди в широкому значенні пов'язані з інфраструктурними обмеженнями, у тому числі станом автодоріг, пропускною спроможністю прикордонних переходів. Угода про введення міжнародного сертифікату зважування вантажних транспортних засобів поліпшить ситуацію в цій області. Введення технічного бар'єру (перешкод) є відступом державою (тимчасове або зачіпає окремих регіон) від прийнятих на багатобічному рівні уніфікованих норм стандартів.

Під фіскальними перешкодами розуміють численні місцеві збори, у тому числі дорожні, а також, у ряді випадків, збори за транзитне перевезення. Фіскальні збори тісно пов'язані з адміністративними і технічними. Як правило, діючі адміністративні або технічні обмеження, припускають можливість доступу на ринок або здійснення перевезення при недотриманні необхідних стандартів на компенсаційній основі, тобто шляхом придбання додаткових дозволів, спецдозволів, оплати додаткового часу перебування водіїв або транспортних засобів і т.д.

Транскордонні перешкоди виявляються при міжнародних перевезеннях у формі проблем при перетині кордонів, ускладнюють процес перевезень пасажирів і вантажів між державами-учасниками і третіми країнами. Вони включають простої на прикордонних пунктах, необґрунтований митний огляд, примусовий конвой, обмеження на транзит і ін.

Часто перешкоди в області транспорту мають корені в національному законодавстві держав, зокрема в системі оподаткування і митного оформлення зовнішньоторговельних товарів.

Економічні збитки, що наносяться зазначеними перешкодами є значними. І хоча важко оцінити сумарний об'єм втрат, але ці дані дають реальне уявлення про масштаби економічних наслідків впливу перешкод на ринок міжнародних автомобільних перевезень, у тому числі транзитних.

Список літератури

1. Аулін В.В., Голуб Д.В., Гриньків А.В. Ступінь забезпечення надійності та якості пасажирських і вантажних автомобільних перевезень в Україні національними та міжнародними стандартами // Вісник інж. академії України. – 2016. – №3. – С.156-162.
2. Аулін В.В., Голуб Д.В., Гриньків А.В., Лисенко С.В. Методологічні і теоретичні основи забезпечення та підвищення надійності функціонування автомобільних транспортних систем: монографія під заг. ред. д.т.н., проф. Ауліна В.В. – Кропивницький: Видавництво ТОВ "КОД", 2017. – 370 с.
3. Аулін В.В., Біліченко В.В., Голуб Д.В., Великодний Д.О. Методологія підходів до дослідження шляхів і сукупності факторів забезпечення належного рівня ефективності і надійності транспортних систем // Вісник машинобудування та транспорту. №2, 2017. С. 4-14.
4. Аулін В.В., Голуб Д.В., Гриньків А.В., Лисенко С.В. Методологія визначення основних експлуатаційних властивостей та якості функціонування транспортних і технічних систем // Вісник інж. академії України. – 2017. – №2. – С.110-115.
5. Аулін В.В., Голуб Д.В., Гриньків А.В., Лисенко С.В. Методологічне обґрунтування дослідження та розв'язання проблеми надійності функціонування транспортних систем // Технічний сервіс агропромислового, лісового та транспортного комплексів. – 2017. – №10. – С. 29-36.
6. Аулін В.В., Великодний Д.О., Дьяченко В.О. Оптимізація і управління ресурсами в транспортно-логістичній системі АПК // Міжвузівський збірник "Наукові нотатки". – Луцьк: Луцький НТУ, 2018. – №62. – С.8-11.
7. Аулін В.В., Голуб Д.В., Гриньків А.В. Критерії реалізації процесів забезпечення та підвищення надійності і ефективності функціонування транспортних систем // Міжвузівський збірник "Наукові нотатки". – Луцьк: Луцький НТУ, 2018. – №62. – С.12-16.
8. Аулін В.В., Замота Т. Н., Гриньків А. В., Замота О. М., Чернай А. Е. Преимущества интеллектуальной стратегии технической эксплуатации с точки зрения экономической эффективности // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. - 2018. - Вип. 192. - С. 29-40.
9. Aulin V., Velykodnyi D., Dyachenko V. Concept of development and formation of transport-logistic systems in the agroindustrial complex / Modern Management: Logistics and Education. Monograph. Opole: The Academy of Management and Administration in Opole, 2018. - P.165-169.
10. Aulin V., Lyashuk O., Pavlenko O., Velykodnyi D. et al. Realization of the logistic approach in the international cargo delivery system / Communication – Scientific Letters of the University of Zilina. – 2019. Vol.21 (2), P. 5-14.
11. Aulin V., Hryniv, A., Lyashuk, O., Vovk, Y. et al. Increasing the functioning efficiency of the working warehouse of the "Uvk Ukraine" company transport and logistics center / Communications - Scientific Letters of the University of Zilina, 22 (2), pp. 3-14.